

ki az örökösöknek", ha annak feljegyzése a felperes megbizásából eredőnek volna is tekinthető, a felperes, mint ezuttal pénzbetevő, a betéti könyv birtokosa és vélelmezett tulajdonosa által tetszése szerint bármikor visszavonható volt. (Curia 760/V. 1913. sz.)

*

96. A hitelező ugyan az ajándékozóval szemben fennállott követelését a megajándékozott ellen sikerrel csak akkor érvényesítheti, ha kimutatja azt, hogy követelése az ajándékozó, mint egyenes adóstól ennek vagyontalansága miatt be nem hajtható; oly esetben azonban, amidőn a hitelező a megajándékozottat az ajándékozó egyenes adósokkal együtt perbe vonta, nincs törvényes akadálya annak, hogy a megajándékozottal szemben az ajándékozótól be nem hajtható követelésre nézve fennálló fokozatos felelősség elvénél fogva, azonban az egyenes adósok ellen vezetendő kielégítési végrehajtás eredményétől függően, a megajándékozott felelőssége az egyenes adósok, mint ajándékozók kötelezettségének megállapítása tárgyában hozott ítéletben egyidejűleg megállapíttassék. (Curia 1913. december 30. 2806/1913. P. sz.)

Adó- és illetékügyek

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

97. Az olyan törlési engedélyben, amelyben a hitelező ugyanazon adósa ellen bekebelezett több zálogjogának kitörlését engedi meg, amennyiben állandó bélyegilleték alá esik — ezt az illetéket csak egyszer kell leróni. (22682/913. P. sz.)

*

98. Az engedményezett zálogjog visszaengedményezésének bekebelezése után a bejegyzési illetéket újból le kell róni. (19298/913. P. sz.)

*

99. Az illetéki díjjegyzék 16. tétel 4. jegyzet nem alkalmazható abban az esetben, ha az üres telekre olyan építési kölcsönt kebeleztetnek be, amely az építkezés arányában folyósítatik, és a beépített telek nagyobb értékű a zálogjog értékénél. (8786/913. P. sz.)

*

100. A részvények után járó fokozatos illeték befizetésének elmulasztása miatt birság kiszabásának helye nincs. (1096/913. P. sz.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 1.
Félévre . . . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. Végrendeleti öröklés a magyar polgári törvénykönyv II. szövege szerint. — A váltóóvás-díjak új szabályozása. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Végrendeleti öröklés a magyar polgári törvénykönyv II. szövege szerint.

(Birálati megjegyzések szövegmódosításokkal.)

Irta: Dr. Holitscher Szigfrid, budapesti kir. közjegyző.

III.

Utóörökös nevezése.

1629. §

jelenlegi szövege helyett:

„Az örökhagyó végrendelettel akkép rendelkezhetik, hogy bizonyos feltétel teljesülésétől vagy időponttól fogva az addigi örökös (az előörökös) után örökségében vagy annak egy részében más valaki (az utóörökös) legyen az örökös.

Utóörököst törvényes örökös vagy helyettes örökös után is lehet nevezni.

1. Az utóörökösnevezéshez fogalmilag elegendő az örökhagyónak egyszerűen oly rendelkezése, hogy valaki után, miután az már örökössé lett, más valaki legyen örökös, anélkül, (L. 1630. §-t) hogy meg kellene okvetlen jelölnie azt is, hogy mitől, vagy mikortól

fogva lépjen az utóörökös az addigi örökös helyébe. Az tehát, hogy: „bizonyos eseménytől fogva“ mindenesetre tulszük és helyesebb volna általánosabban és az 1632. és 1633. §-sal is egyezően: „bizonyos feltétel teljesülésétől fogva.“

2. Az utóörökösnevezés nemcsak a hagyaték egy részére, hanem természetesen az örökrész egy részére is történhetik, amit az ajánlott szöveg világosabban fejez ki („örökségében“).

3. A szokatlan „váltsa fel“ helyett a rendes szóhasználatnak („X. után a tőlem reászált vagyont Y. örökölje“) „után“, szemben a helyettes örökösnevezésnél használt „helyett“-tel.

4. „Egyenes örökös“ helyett a megszokott és többet kifejező: „előörökös“.

5. Ajánlatos itt annak kifejezése, hogy helyettesörökösnek is lehet utóörököst nevezni és így egyáltalán, hogy „örökös“ alatt a következőkben mindig „helyettesörökös“ is értendő, ami különösen az 1631. § szempontjából praktikus, meg nem fogant személy többnyire csak helyettesörökössé neveztetvén.

1631. §

első bekezdésének jelenlegi szövege helyett:

„Ha az örökhagyó halálakor még meg nem fogant embert nevezett örökösévé, ezt kétség esetében utóörökössé nevezettnek kell tekinteni és az utóörökösödés, ha az örökhagyó másképp nem rendelkezett, születésével áll be.“

Az 1631. § 1. bekezdése tévesen összefoglalja azt, az örökhagyó feltehető akaratán alapuló csupán értelmezési szabályt, hogy a magábanvéve érvénytelen örökösnevezés kétség esetében mint utóörökösnevezés hatályában fenntartandó és azt az 1630. §-sal egyezően már dispositív jellegű szabályt, hogy az ilyen ember utóöröklése, ha örökhagyó másképp nem rendelkezett, születésével áll be. A két szabály helyesen kettéválasztandó, mert abból, hogy az ilyen személy örökösnevezése utóörökösnevezésnek tekintendő, még nem következik, hogy utóöröklésének okvetlen születésével és nem egy későbbi időponttól vagy eseménytől fogva kell beállania, hanem csak az következik, hogy a születés az utóöröklésnek egyáltalán előfeltétele, ami azonban egyrészt magától értetődő, másrészt nemcsak kétség esetében, hanem szükségképen áll és így az 1631. § 1. bek. szabálya alá szintén nem vonható.

1632. §

„a részesítettet“ után betoldandó:

„kétség esetében.“

Az 1632. § szabálya ép úgy, mint az 1631. §-é és az 1635. § 1. bekezdése is csupán értelmezési és nem dispositív szabály lehet. Utóbbi jelleggel csupán a következményt kimondó 1633. § bir. De épen abból, hogy az utóbbi, egy hiányos rendelkezést kiegészítő szabályra szükség van, kiviláglik az 1631. és 1632. §-okban szabályozott örökhagyói rendelkezéseknek supponált értelmezésére szorulása. Az 1632. § esetében is lehetséges, hogy örökhagyó, ha tudta volna azt, hogy az illető feltétel, időpont, esemény haláláig be nem áll, nem akarta volna a részesítést vagy fordítva nem utóörökösnevezést akart volna. Míg az 1631. § esetében az ellenkező akarat megállapításának okvetlen a rendelkezés hatálytalanságára kell vezetnie, addig az az 1632. § esetében erre, de az egyenes örökösnevezés megállapítására is vezethet.

1633. §

első bekezdésének jelenlegi szövege helyett:

„Ha az örökhagyó az 1631. § vagy az 1632. §-on alapuló utóörökösödés beálltáig örököst nem nevezett, a hagyatékna ez alá az örökösödés alá eső részére nézve törvényes öröklésnek van helye.“

Ha az 1632. §. esetében az államkincstár volna a törvényes örökös: az utóörököst feltétel nélkül és már az örökhagyó halálától fogva részesített örökösnek kell tekinteni.“

Második bekezdése elhagyandó.

1. Az 1633. §, mint dispositív jellegű szabálylyal természetesen csupán kiegészítendő az örökhagyónak csupán esetleg hiányos rendelkezése nevezetesen azzal, hogy arra az időtartamra, amelyről ő nem gondoskodott, a törvényes örökösök lépnek be mint előörökösök. Úgy az 1631. §, mint az 1632. § esetében azonban természetesen szabadságában áll az örökhagyónak az előörökösnek az 1633. §-ól eltérő megnevezése is, ami nemcsak kifejezett rendelkezéssel történhetik, hanem a rendelkezés tartalmából értelmezés útján is megállapítható kell hogy legyen. Pl. az 1631. § esetében rendszerint azt, akinek születendő gyermekét nevezte az örökhagyó örökösévé, akarta ennek születéséig részesíteni, semmiesetre sem pedig a végeredményben erre háruló

vagyonnak addig a nagyszámu t. örökösök között való szétapri-
tását, csupán azért, mert véletlenül a részesítendő gyermek örök-
hagyó haláláig még meg nem fogantatott. (Az örökhagyó pl. egy
házasuló unokahuga gyermekeit nevezi örököseivé és a végrendelet
után rövid időre elhal). Vagy az 1632. § esetében pl. a feltétel
vagy esemény beálltáig az egyuttal feltétel nélkül nevezett örökös-
társaknak öröklése akartatott a növedékjog analogiájára, quasi
ideiglenes növedékképen, úgy hogy e tekintetben irányadó lesz
rendszerint a határozott vagy határozatlan hányadokra való nevezés,
stb. Mindezen igen praktikus eshetőségekre való tekintettel tehát
az 1633. §-ban világosan kifejezendő, hogy az csak arra az esetre
szól, „ha az örökhagyó . . . . örököst nem nevezett“ (kifejezetten
v. hallgatólag) ép úgy, mint ahogy a fordított esetet szabályozó,
analog 1634. § is csak az esetre szól, „ha utóörököst nem
nevezett.“

2. Miután az 1633. § szerint az 1631. és 1632. §-ok ese-
teiben — eltérően az 1634. § esetétől, ahol az utóörökössé neve-
zetteknek „tekintendők“ a t. örökösök — a törvényes örökösök, mint
ilyenek és nem mint hallgatólag nevezett végrendeleti előörökösök,
vagyis törvényes öröklési joguknál és nem a végrendelkezésnél
fogva lépnek be: ennél fogva adott esetben a kincstár is örökölné,
ami ugyanúgy, mint az 1599., 1615. és 1616. §§ eseteiben itt is
kizárandó. Annyival inkább, mert, mint az már az 1624. §-nál
kiemeltetett, a kincstár kirekeszthető sem lévén a t. öröklésből,
mindenesetre helyesebb, hogy a részesítettnek feltétel nélkül
és azonnal való közvetlen öröklése, semmint a kincstár öröklése
érvényesüljön az örökhagyó akarata ellenére. Természetesen azonban
ez csak az 1632. § tekintetében mondható ki, mert az 1631. §-nál
különb a hereditas jacens esetére vezetne, vagy pedig vonatkozó
örökhagyói akarat nélkül is a meg nem fogant személy elődjét
(mindenesetre az örökhagyóhoz közelállót) kellene örökössé tenni.

3. Hogy minek volna szükség a 2. bekezdésre, alig érthető,
mert hiszen az 1. bekezdés értelmében úgy, ahogy a törvény
rendeli, áll be a „törvényes öröklés“ (II. Cz. 1—4. fej.), tehát az
ági öröklés stb. is, és pedig az 1631. és 1632. §-ok folytán önként
értetődőleg az utóörökléssel korlátoltan.

1634. §

*első bekezdésében „az örökhagyó törvényes örökösait“ helyett: „azo-
kat, akiket az örökhagyó után a törvényes öröklés illet“;*

második bekezdése elhagyandó;

harmadik bekezdésében „és 3.“ törlendő;

*új utolsó bekezdésül felveendő: „Ha az államkincstár volna a
törvényes örökös: az örökség a felvétel teljesülésének esetére, vagy az
időpont beállta után is az előörökösnél marad.“*

1. Az első bekezdésben ajánlott módosítás feleslegessé teszi
a második bekezdést, miután így az ági örökös stb. is utóhagyó-
mányossá nevezettnek tekintendő és az előörököst az ági vagyon
tekintetében az utóhagyományi igényel járó korlátozások is önként
értetődőleg terhelik. L. erre nézve 1615. 1616. és 1633. §-oknál.

2. Az államkincstár kizárására nézve itt is állanak a fentebb
mondottak és pedig fokozott mértékben, mert az 1634. §-nál
nem is tulajdonképeni törvényes öröklésen, hanem a t. örökösöknek a törvény által feltételezett, örökhagyói utóörökösneve-
zésén alapszik az igény és így egyfelől ezen az örökhagyó rend-
szerinti akaratából kiinduló feltevés nem igen vonatkozatható a
kincstárra is, másrészt ezen feltevés az 1599. § 2. bekezdésének
analogiájára, nem azokra vonatkozik, akik örökhagyó halálakor
voltak t. örökösai, hanem azokra, akik t. örökösai lettek volna,
ha örökhagyó az illető időpontban stb. halt volna el és így a
tervezet mindenesetre következtetlenségbe esik, ha ki nem mondja,
hogy az 1599. § 3. bekezdésének 2-ik mondata ide is szól, ami
önként alig értetődő, miután az 1599. § azon előfeltétele, hogy
örökhagyó „törvényes örökösai javára végrendelkezett“, itt épen
hiányzik, („utóörököst nem nevezett“) és a törvény ezért helyezi
be a hiány pótlásául a t. örökösök utóöröklését.

A kincstár kizárását a német ptk. is, mely azt különben
(2088. §) mellőzi, ezen egy esetre (2104. §), ahol tényleg legindo-
koltabb, kimondja és így annak a tervezetben épen itten való
mellőzését csak elnézésnek lehet betudni.

1635. §

második és harmadik bekezdés jelenlegi szövege helyett:

*Ha az örökhagyó megtiltotta örökösökének, hogy az örökségről
végrendelkezzék: kétség esetében az örökös törvényes örökösait; ha*

pedig egyuttal megjelölte azt is, akinek javára a tilalom szolgál: kétség esetében az így megjelölt személyt utóörökössé nevezettnek kell tekinteni.

Ha az örökgyó megtiltotta örökösének, hogy az örökséget elidegenítse, vagy hogy azt megterhelje és egyuttal megjelölte azt is, akinek javára a tilalom szolgál: kétség esetében az így megjelölt személyt utóörökössé nevezettnek kell tekinteni.

1. Tulságba megy a hallgatólajos utóörökösnevezésnek kiterjesztése arra az esetre is, amikor a kedvezményezni szándékolt személy megjelölése nélkül csupán az elidegenítés tiltatott el, pl. az örökgyó az örökségi tőkének egy banknál való elhelyezését írja elő, — amint rendszerint tenni szokták oly esetekben, amikor a részesítéssel az illető létfenntartását kívánják biztosítani. Ily esetben ugyanis a rendelkezés, ha egyebet nem tartalmaz, az esetek többségében az örökösre való tekintettel és nem törvényes örökösének kedvezményezése végett tétetik, a tervezet tehát egy oly értelmezési szabályt állít fel, mely a legtöbb esetre nem talál, ami mindig veszélyes, mert a gyakorlatot téves irányban befolyásolja és oda vezeti, hogy az ilyen rendelkezés mindig utóörökösnevezésnek fog minősítettetni, hacsak örökgyó, aki erre nem is gondol, azt vagy kifejezetten, vagy pl. a végrendelezhetés megengedésével ki nem zárja.

2. Másfelől a megterhelés tilalmának alapjául ugyanazon akarat szolgál, mint az elidegenítés tilalmának, amennyiben mindkét esetben az örökgyó előtt azt, hogy a korlátolás nélkül a nyert ellenérték veszne el a kedvezményezettek számára. Ha tehát nemcsak azt akarja az örökgyó, hogy a birtok maga, hanem azt is, hogy annak tehermentes értéke őriztessék meg csorbítatlanul a kedvezményezett számára: akkor tulajdonképen súlyosabb korlátolást rendel el, melyből annyival inkább lehet tehát a hallgatólajos utóörökösnevezésre következtetni, ha ennek előfeltételei egyébként megvannak.

3. Ha az 1632. § jelenlegi szövegében meghagyatna, dispozitiv hatálylyal birna, az 1635. § első bekezdésében is törölni kellene a „kétség esetében“ szavakat, mert annak elrendelése, hogy az előörökös az örökséget „kiadja“, már ép úgy, mint az 1632. §, a kifejezett utóörökösnevezéshez áll közelebb.

1637. § és 1638. §

áthelyezendők a végrendelet hatálytalanságáról szóló hetedik fejezetbe.

1710/a §.

Az utóörökösnevezést meg lehet támadni:

1. ha az örökgyó utóörököst nevezett olyan ivadékanak halála esetére, akinek a végrendelezéskor ivadéka nincsen, vagy akinek ivadékaról az örökgyó a végrendelezéskor nem tudott és hogyha az előörökös oly ivadék hátrahagyásával hal meg, aki az előörökös után való öröklésre hivatva van;

2. ha az örökgyó végrendelezésre képtelen ivadéka helyére nevezett utóörököst és hogyha az előörökös végrendelezésre képessé lesz.

Nincs helye a megtámadásnak, amennyiben fel kell tenni, hogy az örökgyó a valóság tudatában is így rendelkezett volna.

1711. §.

A megtámadásra jogosítva van az 1709. § esetében az, akire . . . . .; az 1710. § esetében a mellözött ivadék; az 1710/a § 1. pontja esetében az előörökös után való öröklésre hivatott ivadéka; az 1710/a § 2. pontja esetében pedig az előörökös örököse.

1. Az 1637. és 1638. §-ok alapgondolata ugyanaz, mint az 1710. §-é: az örökgyó indokban való tévedésének törvényes vélelme. Teljesen indokolatlan tehát, hogy míg az 1710. § szerint az ivadék mellözése csak megtámadás alá esik, addig a teljesen analog téves indokból történt utóörökösnevezés minden további, nevezetesen az érdekelt megtámadása nélkül és akkor is hatálytalanná válik, ha örökgyó ellenkező szándéka bizonyítottatik, vagy ha az utóörökösnevezés hatálytalanságából előny egyáltalán nem háramlik arra, akire való tekintettel mondja ki a törvény a hatálytalanságot.

Az, hogy az utóörökösnevezés tényleg hatálytalanná válik-e, csupán az előörökös elhalálozásával dől el („ha . . . ivadék hátrahagyásával hal meg“) és így addig nem változtat a helyzeten, nevezetesen az előörökös korlátozásán és az utóörökös jogain az, hogy az előörökösnek ivadéka született, aki esetleg még az előörökös előtt meghal, mely esetben az 1637. § speciális szabá-

lyánál fogva az 1641. § 2. bek. nem áll. Ezért is helyesebb csak a megtámadhatóságnak kimondása, mely természetesen csupán akkor válik aktuálissá, mikor az utóöröklés megnyílik és az akkor fennálló körülményekhez képest.

3. Az 1637. § eltekintve attól, hogy a szóbanforgó eset szintén csak mint a végrendelet megtámadásának egy esete szabályozandó, semmiesetre sem tartalmazhat többet, mint magyarázati vagy legfeljebb dispositív szabályt, tehát semmiesetre sem mondható, hogy „az utóörökösnévezés hatálytalanná válik“, hanem csak hogy: „kétség esetében hatálytalan“, legfeljebb hogy: „hatálytalannak tekintendő.“ Mert a hatálytalanságot az örökhagyó ellenkező akarata ellenére reákenyszeríteni nem lehet. Az 1710. § utolsó mondatát tehát itt is alkalmazni kell legalább is a „kétség esetében“ szavak felvételével.

4. Téves a szabályozásban az is, hogy oly ivadéknak kell születnie, aki „az örökhagyó után való törvényes öröklés esetében az előörökös helyébe lépne“. Tehát egyfelől nem vezet az 1637. § alkalmazására, ha pl. az ivadék gyermeket örökbefogad, másfelől az 1637. § alkalmazandó, ha az ivadék nincs is az előörökös után való öröklésre hivatva (lemondás, kirekesztés), amikor pedig az örökhagyó feltehető akarata szempontjából nincsen ok az utóörökösnevezés hatálytalanságára. Meg kell kívánni tehát azt, hogy akit az 1637. § kedvezményezni akar, az valóban örökösödjen is (1710a § és 1711. §). De legalább is fentartandó a szabály interpretatív jellege, melylyel ezen visszás eredmények elháríthatnának. Így az utóbbi esetekben az utóöröklés hatálytalanságának előfeltétele lenne az, amire az örökhagyó ezen akaratának fellevése alapul, t. i. az ivadék részesítése. Az örökbefogadás és hasonló (törvényesítés) útján való visszaéléseket pedig az interpretatív jelleg szintén elhárítaná.

1639. §

első bekezdésében az „egyenes örökös halála esetére szóló“ szavak törölnödök;

második bekezdés törölnödő.

Új bekezdésként felveendő:

„Ha az előörökös az örökhagyó halála után, de az utóörökösödés esetének beállta előtt meghal: az ő joga kétség esetében nem száll rá örökösre, hanem az utóörökösödés már az előörökös halálakor állt be.

1. Az utóörökösnevezésnek rendszerint az a célja, hogy az előörökös, a vagyonnak csorbitatlanul az utóörökösre való szállása érdekében, csupán korlátozással kapja az örökséget. Amint tehát az előörökös bármily oknál fogva az öröklésből ugysis kiesik, a — ha fordított szempontból nézzük az esetet — csupán az előörökösnek tárgytalanná vált jogaival korlátozott vagyonnak közvetlenül annak kezére kell jutnia, akinek az végeredményben szánva van. Egészen más az 1633. § esete, ahol az örökhagyó nem nevezett előörökösöt és így a suly vagy törvénynél (1631. §), vagy az örökhagyó akaratánál (1632. §) fogva azon van, hogy az utóörökös csak bizonyos időponttól stb. fogva kaphatja meg az örökséget. Ellenben ha meg van nevezve az, akinek érdekében kapja valaki csak *utóörökség*képen a vagyont: akkor, ha az illető ugysis kiesik: esik egyuttal az oka a csak *utóörökösnevezésnek* és az 1639. § 1. bekezdésének szabálya felel meg az örökhagyó rendszerinti akaratának, akár az előörökös halála esetére, akár pl. egy bizonyos életkor elérésének, egy más örökség reászállásának stb. esetére neveztetett utóörökös. Teljesen visszás volna pl. hogyha a gyermektelen örökhagyó vagyonát nevének hagyja azzal, hogy újbóli férjhezmenetelével azt a férj megnevezett két unokaöccsének kiadni tartozik: akkor, ha az özvegy pl. lemond, a két utóörökösnek várnia kelljen, míg az özvegy esetleg újból férjhezmegy és addig csupán a nagyszámu egyéb rokonsággal együtt a törvény szerint örökölhét. És hogy oldjuk meg a kérdést, ha a rendelkezés, mint rendszerint, ugy szól, hogy a vagyont az utóörökösök az özvegy elhalálozásával „vagy“ újbóli férjhezmenetelével kapják? Az 1. bekezdés alkalmazásánál a kieső özvegy helyébe lépnek-e annak, vagy a 2. bekezdés alkalmazásával csak újbóli férjhezmenetelével, legkésőbb elhalálozásával, az utóörökösök?

2. Az 1639. § 2. bekezdése és a tervezet egyáltalán nem intézkedik arra az esetre, ha az előörökös az öröklésből nem esik ki, hanem örökössé lesz és csak utóbb hal meg, az utóörökösödésnek pedig az 1631. és 1632. §§-ok szerinti esete forog fenn. Ilyenkor nem helyettes öröklésről lévén szó, külön magyarázati szabályra van szükség, melyet a már mondottaknál fogva az utóöröklésnek azonnal való beállása értelmében kell felállítani. Az 1640. és 1631. §-ok között különben ellenmondás volna. Meg nem fogant ember kinevezése esetében ugyanis az 1631. § szabálya szerint akkor is, ha helyettesörökösnek neveztetett (ami

a rendszerinti eset) és így a hatálytalanságnak kellene e szabály nélkül beállania: kétség esetében utóörökösnevezést kell látni.

1641. §

első bekezdésének harmadik mondata: „Az 1519. § 1. és 3. bekezdésének és az 1520. § szabályai megfelelően ide is szólnak“.

Mondható volna, hogy az utóörökösödés maga ugyan nem, de az utóörökösödés „esete“, mely nem az öröklés megnyílásához hasonló terminus technikus-ként használtatik, beállhat utóvégre már az örökhagyó életében is, ha t. i. a feltétel vagy időpont, melyre az utóörökösnevezés szól, még örökhagyó életében teljesült vagy beállott. Miután pedig kétségtelen, hogy utóörökös nem lehet, aki örökhagyó előtt elhalt és miután az a második bekezdésből („örökhagyó után“) csak közvetve állapítható meg: ajánlatosnak látszik az 1519. § 1. bekezdésének allegálása is. 2. bekezdése az 1631. §-nál fogva már nem is áll az utóöröklés esetén és azért is helytelen, hogy az allegálásnál különböztetés nélkül kihagyott két bekezdés közül az egyik tényleg nem is alkalmazható itt, a másik ellenben változatlanul ide is szól.

1642. §

*első bekezdésének második mondata törlendő,
második bekezdése: „Az 1523. § szabályai megfelelően ide is szólnak és ami azok szerint az örökhagyó részéről szükséges, az utóörökösödés esetében elegendő az előörökös részéről is.“*

1. Általában sem változtat a méltatlanságon az a körülmény, hogy az illető nem tudta, hogy ő az örökhagyónak, akinek élete ellen tört, örököse lesz s így itt sincs indok az eltérő elbánásra.

2. Az 1523. §-ra való hivatkozás nélkül is ennek megfelelő alkalmazása talán önként értetődne, de ha allegáltatik, az ezen hozzátétellel volna szükséges. Ha t. i. a cselekmény örökhagyó halála után történt, mindenesetre elegendőnek kell lennie az előörökös megbocsátásának, ha pedig még örökhagyó életében történt, szintén meg lehet elégedni egyedül az előörökös megbocsátásával is, az örökhagyónak módjában állván ugyanis a visszavonás.

1644. §

első bekezdésében „helyettes-utóörökösöknek“ helyett: „helyettes-utóörökösökké nevezetteknek“.

Miután az 1644. § 2. bekezdése értelmében az utóörökösödés általában, — az 1646. §-ban foglalt kivételtől eltekintve, — csak egyszer foglalhat helyt, vagyis a további utóörökös *csakis az első helyett, de nem utána is* örökölhét: az utóbb nevezetteket sorjában nem „helyettes-utóörökösöknek is“, hanem csakis: „helyettes-utóörökösöknek“ kell tekinteni; vagy még helyesebben: „helyettes-utóörökösökké is nevezetteknek“, ami, amikor ily módon a törvény az örökhagyó szempontjából szól, már megfelel, mert az örökhagyó őket szövegében tényleg utóörökösöknek nevezte és így mondható, hogy helyettes utóörökössé nevezetteknek *is* tekintetnek, de a többszöri utóöröklést kizáró törvény maga csakis ilyeneknek tekintheti őket és nem ilyeneknek *is*.

1647. §

első bekezdésében „avagy növedékjog“ szavak törlendők.

Második bekezdésében „utóörökösnevezés“ után betoldandó: „növedékjog czimén vagy“.

1. Tekintve azt a szűk kört, amelyre a tervezet a növedékjogot szorította, úgy hogy az tulajdonképen csakis mint hallgatólagos substitutio reciproca érvényesülhet: indokolatlan a növedékrészt kétség esetén szintén az utóörökségi vagyonhoz csatolni, a helyettes-örökrészt pedig épen fordítva, és pedig nemcsak kétség esetében, az utóöröklés alól kivenni. A két eset mindenestre azonos módon szabályozandó és arról, hogy milyen irányban történik a döntés, tulajdonképen fontosabb, hogy mindenesetre csak egyszerű magyarázati szabály alakjában történjék, hogy ily módon ahhoz képest, amint az örökhagyó akarata az utóörökösnek bizonyos mérvű részesítésére, avagy az előörökösnek jutó vagyonnak, személyében rejlő okok által javasolt, biztosítására irányult-e inkább: a növedék és helyettesörökrésznek egyaránt az utóörökléstől való mentségét, vagy az alá való tartozását lehessen szabad mérlegeléssel megállapítani. Tekintve pedig, hogy az utóbbi eset kivételes körülményeket feltételez, indokoltabb a magyarázati szabályt a normalis esetekre találó előbbi értelemben felállítani. A törvényes örökös kiesésének esetére a fordított szabály a helyesebb annyival inkább, mert az végrendelkezés előtti időben történt kiesésekre is kiterjed, amikor az eredmény egyáltalán nem is lehet más.

1650. §

„elidegenítés“ után betoldandó „és megterhelés“.

Az 1650. § az 1649. § alóli kivételt statuál, amennyiben az utóörökléssel terhelt ingatlanról való rendelkezésre törvényes tilalmat állít fel, mely alá, hogy nemcsak az elidegenítés, hanem ép úgy a dologi jogokkal való terhelés is tartozik, nem szorul bővebb indoklásra és mindkét korlátozást egyaránt alapítja meg telekkönyvileg is az utóöröklési jog befejezése. Tehát vagy „a rendelkezés tiltalmát“, vagy „az elidegenítés és megterhelés tiltalmát“.

1651. §

első bekezdéséhez hozzáteendő: „és hogy ennek bejegyzése alkalmával az utóörökös joga is bejegyeztessék“;

második bekezdés elhagyandó.

Az 1651. § második bekezdése jelenlegi alakjában a hagyatéki eljárásnak praejudicálna. A tervezet, midőn úgy látszik abból indul ki, hogy ma is az utóöröklési jog hivatalból jegyeztetik be (1894: XVI. t.-cz 78. §), szem elől téveszti azt, hogy mai hagyatéki eljárásunk szerint egyáltalán az ingatlanra vonatkozó legfontosabb jogban, a tulajdonjogban öröklés útján beálló változások telekkönyvi bejegyzése is, amennyiben kikényszerítetik (4. §), tulajdonképpen hivatalból történik. Következésképpen tehát az 1651. § első bekezdésében is azt kellene kimondani, hogy az utóöröklési joggal terhelt és telekkönyvi bejegyzés tárgyául szolgáló jogot magát kell az utóöröklési joggal együtt hivatalból bejegyezni. Így már nyilvánvaló is volna egy hagyatéki eljárási kérdésbe való vágás, de ugyanaz fenforog a 2. bekezdés szerint is. Ehelyett tehát az utóörökösnek mindkét, az 1. és 2. bek. szerinti, követelési jogát kell csak kimondani az anyagi törvényben, ellenben az, hogy a tulajdoni vagy egyéb telekkönyvi jogokban öröklés útján beálló változások mennyiben viendők kényszer mellett keresztül a telekkönyvben, eljárási kérdés és ugyancsak az az is, hogy az előörökös beleegyezése hiányában mennyiben van helye az utóöröklési jog, ép úgy, mint pl. az özvegyi jog hivatalból telekkönyvi bejegyzésének. Megfelelő hagyatéki eljárás mellett és ha a törvényhozás egyáltalán erre az álláspontra helyezkedik, illetve annál megmarad: mint tárgyaltalan elesik tehát a 2. bekezdés alapjául szolgált az az indok, hogy különben csak perrel lehetne kikény-

széreni a telekkönyvi bejegyzést, hanem fordítva, az előörökös lesz kénytelen annak törlése iránt pert indítani azon az alapon, hogy az utóörököst az 1651. § szerinti követelési jog nem illeti meg, vagyis röviden összefoglalva: az 1651. § az ajánlott szövegben sem jelentené magábanvéve az 1894: XVI. t.-cz. 78. §-nak megváltoztatását.

1652. § és 1653. §.

„az utóörökös szemben“ szavak után közbeszurandó: „amennyiben azokért az előörökös hagyatékából megtérítést nem kap.“

A hatálytalanság relativ és subsidiarius volta felel meg ezen szabályok lényegének. Azokra, tekintve, hogy az ily módon az örökségből elvont tárgyak helyébe ellenérték nem lép és az előörökös vagyona megfelelő activummal nem gyarapodik, az 1648. § mellett szükség van, de éppen ezért csak annyiban, amennyiben ezen rendelkezések az utóörökös jogát meghiúsítják, vagy csorbitják. Az előörökös szabad rendelkezési joga az elv (1649. §), mely alól a törvény csak kivételeket statuál a vagyontárgy (1659. §) vagy a jogügylet (1652. §) és azzal egyenlő bírói rendelkezés (1653. §) természetéhez képest. Míg a rendelkezési tilalomnak az ingatlanokra nézve való felállítása ezen vagyontárgynak elsősorban befektetési rendeltetésére és arra vezethető vissza, hogy az a fennálló eljárási szabályoknál fogva lehetővé teszi a korlátozásnak 3-ik személy érdekét védő kitüntetését és így a tilalom abszolút volta jogosult és idegen érdekköröket nem érint: addig az ajándékozásból folyó hatálytalanság, eredetére visszavezetve, nem lehet feltétlen, hanem ép úgy, amint hitelezőkkel szemben is csak az ajándékozó adós fizetése képtelensége esetében áll fenn, az utóörökös által is csak annyiban érvényesíthető, amennyiben a hagyaték az utóörökös igény kielégítésére egyébként képtelen. Tulmossa megy az, hogy az utóörökösödés beálltával ipso jure az összes ajándékozások hatályukat veszítsék, anélkül, hogy az utóörökös érdeke ezt megkíváná. Az 1653. § esetében pedig még további anomalia az, hogy ezen hatálytalanság a jelenlegi szöveg szerint tulajdonképpen azt éri, aki az utóörökségi tárgyat az árverésen visszteher szolgáltatásával megszerezte és nem, mint kellene, az utóörökös rovására kielégítést nyert hitelezőt, aki az ellenértéket kapta. Megfontolandó volna tehát még az 1653. §-nak egyáltalán megfelelően világosabb átszövegezése.

1654. §

első bekezdésében „vagy egyéb oly . . . . . amelyek pénz vagy értékpapír szolgáltatására irányulnak“ szavak törlendők.

Dologi hatályu rendelkezési tilalomnak, amennyiben az 3-ik személyt és a forgalom szabadságát érinti (az 1656. és 1657. §-ok nem esnek ezen szempont alá), kizárólag csakis az 1651. § keretében lehet helye. A követelések behajtásából befolyt pénz is az 1648. §-nál fogva az örökséghez eredettől fogva tartozott pénzzel egyenlő elbánás alá esvén: az 1656. § szabálya a behajtás eseteére arra is kiterjed és ebből az 1654. § nélkül és önként következik magának az előörökösnek nem közvetlenül az adósnak kötelezettsége a letétbe helyezésre, valamint az utóörökösnek az a joga is, hogy a hagyatéki eljárásban az adósokhoz intézendő oly hagyaték-bírósi felhívást provokálhasson, mely szerint az adós a gyámhatóság, vagy bíróság kezéhez tartozik közvetlenül fizetni. Ez a kötelezettség azonban nem állhat fenn törvénynél fogva, hanem elegendő, ha az ép úgy, mint mai jogunkban is az 1894: XVI. t.-cz. 78. § értelmében nemcsak per útján, hanem perenkívüli intézkedéssel is megállapítható és felelősség terhe mellett kikényszeríthető legyen. Ha pedig az 1654. § nem akarja az adósnak törvényből folyó felelősségét az előörökös kezéhez való fizetés eseteére kimondani, akkor teljesen felesleges, az örökösnek kötelezettségét az 1656. § állapítván meg. Különbben is, miután az adós ugyanis csak a legitimált örökös kezéhez fizethet, teljesen elegendő a hagyatéki eljárásban való biztosítása annak, hogy ezen legitimatio az utóörökös jogának megemlítését is tartalmazza.

1655. §

utolsó bekezdése itt elhagyandó.

Az örökség kiadásával kapcsolatos és ott (1667. §) kimondandó kötelezettség és pedig általánosabb, nemcsak a kezelésre korlátolt szövegezésben.

1657. §

első bekezdés első mondatának jelenlegi szövege helyett:

„Az örökséghez tartozó és bemutatásra szóló vagy üres háttirattal ellátva forgatható értékpapírokat, valamint pénzüintézeti betéti könyveket az előörökös a maga és az utóörökös részére bírói letétbe helyezni,

vagy pedig — amennyiben ennek helye van — az értékpapírok állagát és a betéti tőkét az utóörökös lekötöni köteles“;

második bekezdés elhagyandó,

harmadik bekezdésben „értékpapírt“ után betoldandó:

„vagy betéti könyvet“

1. Az örökgyó üres forgatmányával tényleg el nem látott névre szóló részvények is ép úgy biztosításra szorulnak, tekintve, hogy a forgatmány valódisága nem vizsgálendő és így nem az a lényeges, hogy az üres háttirattal el van-e látva a részvény, hanem az, hogy egyáltalában üres háttirattal forgatható.

2. Az utóörökös javára való vindicálásnak nem okvetlen kelteke az előörökös nevére való iratás. Világosan kifejezendő, hogy a letéti kamatokra a vinculálás kötelezettsége ki nem terjed.

3. Hogy a takarékpénztári betétkönyv értékpapírnak tekintendő-e: nem itt döntendő el. 1691. §-nál pl. „értékpapírokra és . . . . . betéti könyvekre“ mondatik.

4. A második bekezdés önként következik a letételtől, ép úgy, mint az 1656. §-nál is, ahol külön szintén nem mondatik ki. Az 1650., 1652—1654., 1656. és 1657 §-ok egyáltalán épen a szabad rendelkezés (1649. §) alóli kivételek gyanánt szerepelnek.

1662. §

új harmadik bekezdéssel kiegészítendő: „Az örökségen fekvő terhek viselése tekintetében az 1. és 2. bekezdés, valamint az 548. § szabályai megfelelően alkalmazandók.

1664. §

elhagyandó.

Az 1664. § első bekezdése nincs eléggé világosan szövegezve és különösen a tőketörlesztési részletek ki által leendő viselésének ma is vitás kérdését csak a contrario dönti el. Legmegfelelőbb az itt ép úgy igazságos eredményre vezető 548. § allegálása, kapcsolatban az 1662. § 1. és 2. bekezdésével, melynek egyike vagy másika alá fognak tehát tartozni az örökségen fekvő terhek is. Az 1664. § második bekezdését is feleslegessé teszi az 548. § allegálása.

1665. §

első bekezdésében „esetének bekövetkeztével“ helyett „beálltával“.

A többi helyeken kivétel nélkül használt kitételnek megfelelően és különösen az 1667. §-al szemben az ellentét (beálltával — beállta után) kiemelésére.

1667. §

„első bekezdésében „kiadni“ után beszúrandó: „és kívánatára arról számadást tenni“,

második bekezdésében „maga javára“ szavak törlendők és megfelelően átszövegezendő: „ . . . . értékét köteles . . . . az utóbbinak megtéríteni.“

1. L. 1655. §-nál.

2. Itt csak az mondandó ki, hogy a hiányzó tárgyak megtérítésére nézve milyen érték irányadó, ellenben az, hogy milyen esetekben van egyáltalán megtérítésnek helye, nem ide tartozik, hanem már előzőleg van szabályozva. „Maga javára“ tehát, mint a megtérítési kötelezettségnek egy előfeltételét megállapítani látszó meghatározás itt elhagyandó, különösen az 1652. § és 1653. §-okra és azoknak ajánlott módosítására való tekintettel is.

1669. és 1670. §-ok

jelenlegi szövege helyett:

1669. §.

Az örökhagyó az előörökös rendelkező jogának korlátozásait, valamint az utóörökösrel szemben fennálló kötelezettségeit végrendelettel a törvénytől eltérő módon is határozhatja meg és azok meghatározását másra is bízhatja. Az előörökös ezen korlátozások és kötelezettségek alól egészben vagy részben fel is menthető.

1669/a. §.

Ha az örökhagyó az utóörököst végrendelettel arra korlátozta, ami az utóörökösödés beálltával az örökségből még meglesz: az előörököst a törvényben elrendelt korlátozások és kötelezettségek alól az 1652. és 1653. §-ban, valamint az 1667. §. 1. bekezdésében foglaltakat, ugyiszintén az 535. § megfelelő alkalmazásából folyókat kivéve — felmentettnek kell tekinteni.

Ugyanez áll kétség esetében, ha az örökhagyó az előörökösnek megengedte, hogy az örökségről szabadon rendelkezzen, vagy ha őt csupán a végrendelettel tiltotta el.

1670. §.

Az 1669/a § eseteiben az előörökös az utóörökösnek csupán az utóörökösödés beálltakor még meglévő örökségi tárgyakat köteles kiadni, ha pedig az 1648. § 1—3. pontja eseteinek valamelyike forog fenn, az utóörökösnek az utóörökösödés beálltakor meglévő egész vagyonával is felel.

1. A tervezetből egyáltalán és különösen annak 1669. §-ából nem jut kifejezésre az, hogy az előörökösnek a törvényben meghatározott jogi helyzetétől való eltérést az örökhagyó végrendelettel előírhatja, nemcsak akképen, hogy őt a törvényes korlátozások és kötelezettségek alól egészben vagy részben felmenti, hanem fordítva — természetesen azon mértékben és módon, amint az örökös az általános szabályok szerint egyáltalán terhelhető és korlátozható — akképen is, hogy azoktól eltérő más és esetleg szigorubb korlátozásokat és kötelezettségeket ró reá és hogy így egyáltalán a törvény ezen rendelkezései minden irányban csupán dispositiv szabályok jellegével bírnak. Ha tehát pl. az örökhagyó az utóörököléssel terhelt tőkének valamely pénzügyintézetnél vagy bizonyos megnevezett pénzügyintézetnél való elhelyezését írja elő és bármilyen természetű rendelkezésnél egyáltalán felesleges annak vizsgálata, vajon ez a törvényes korlátozás (bírói letét) alóli felmentést vagy annál szigorubb korlátozást foglal-e magában, hanem a rendelkezés mindenesetre megáll, amennyiben egyáltalán végrendeletben megtehető rendelkezés jellegével bír anélkül azonban, hogy szükséges volna, miszerint a törvényben felsorolt főbb örökjogi rendelkezések valamelyike alá legyen épen vonható, hanem megállhat, mint sui generis végrendeleti rendelkezés is és épen azért kell, hogy a törvényből kitűnjék az ilyen rendelkezések hatályos volta, nemcsak ha törvényes korlátozás alóli felmentést, de akkor is, ha a törvényben nem ismert korlátozás felállítását tartalmazzák, ami legtöbb esetben alig lesz pl. meghagyásnak minősíthető, mert hiszen az utóörökösnek követelési jogot ad anélkül, hogy hagyomány volna.

2. A tervezet továbbá tévesen összevonja és azonos módon szabályozza a törvényes korlátozások alóli felmenthetést és az örökség maradékára való utóörökösnevezés dispositiv tartalmának meghatározását. Ennyiben tehát teljesen téves és meg nem állhat az 1669. § 1. bekezdésének az a szabálya, hogy az örökhagyó nem menthetné fel az előörököst az ajándékozások, a kényszer-

elidegenítés és a szakértői becslés tekintetében fennálló korlátozások és kötelezettségek alól is egészen, más kérdés lévén és a konkrét esetben való eldöntésre tartozván azután az, hogy ily körülmények között lehet-e még egyáltalán jogilag fennálló utóörökösnevezésről beszélni? Csak annak van tehát jogosultsága, hogyha az örök-hagyó csupán az utóörökösnek az örökség maradékára való szorítását rendelte el és a hallgatólag ugyanarra irányuló rendelkezések eseteiben: ebből még nem következik, hogy az utóörökös joga a más javára való végrendekezéssel egy tekintet alá eső ajándékozások útján stb. vagy az örökségnek egyenesen károsító célzattal való kevesbbitése által is kijátszható legyen. Megjegyeztetik még, hogy az ilyen előörökösnek is az ingyenes rendelkezéstől való eltiltására való tekintettel is annak csupán relativ hatálytalanságot kell tulajdonítani és ily módon az ajándékozást és a célzatos károsítást (1670. § 2. bek.) azonos módon (megtérítés, kártérítés) szabályozni.

3. Helytelen viszont, hogy az örökség maradékára való szorítás esetében az előörökös az itt talán még nagyobb jelentőséggel bíró számadás kötelezettsége (1655. § 3. bek., illetve ajánlott szöveg szerint 1667. § 1. bek.), valamint az utóörökös javára beállt surrogatio (1648. § 1—3.) alól is felmentve legyen. Minthogy a surrogatio nem a korlátozás vagy kötelezettség fogalma alá esik, az 1648. § nem az 1669/a §-ba felvett kivételek között sorolandó fel, hanem az 1670. §-nál a kiadási kötelezettséggel kapcsolatban szabályozandó.

4. A harmadik személy közreműködésével való rendelkezésnek az utóörökléssel járó korlátozások tekintetében is sulyt lehet adni. (L. 1597. §-nál.)

A váltóóvás-díjak új szabályozása.

Az új váltótörvény 94. § 3. bek. értelmében az óvás díját a kereskedelemügyi minister rendelettel szabályozza. Előrelátható, hogy ez egy fokozatos skála felállításával fog történni, amit a magam részéről is úgy a kis adós lehető kiméltése szempontjából, mint — tekintve, hogy a közjegyző felelőssége is a kisebb értékű váltónál kisebb, a nagyobb értékűnél nagyobb, — a közjegyzőség érdekében is helyesnek és méltányosnak tartok. Megkísérletem ennél-

fogva egy fokozatos, minden érdeket figyelembe vevő díjtáblázatot összeállítani, mely célból saját óvásaimból, valamint huszonöt e célból általam megkeresett, az ország különböző részében működő kartársam közül e megkereséseimre idejében reagálók által rendelkezéseimre bocsátott adatokból összeállítottam egy 31978 óvásból készített és alább közölt táblázatos kimutatást. Együttal e helyütt *újból felkérem az összes kartársakat, hogy legutóbb óvatolt 1000—2000 váltóik alapján egy hasonló kimutatást készíteni és hozzám beküldeni sziveskedjenek, hogy ennek alapján lehetőleg az egész országra kiterjedő statisztikai adatokkal felszerelve tehessük meg annak idején javaslatunkat a ministeriumban.*

A most összeállított kimutatásból kitűnik, hogy a megvizsgált 31978 darab váltóból százalékban 33.58% 200 koronán aluli, 24.80% 200—400 K összegű, 17.97% 400—800 korona, 7.60% 800—1200 Kor., 3.69% 1200—1600 K, 2.84% 1600—2000 K közötti összegű váltókra esik, tehát a megvizsgált összes váltókból 90.53% a 2000 koronán alóli váltókra esik, s csak 9.47% a 2000 koronán felüli óvatolt váltókra. Indokolt ennél fogva, hogy a 2000 koronán alóli összegű váltókra figyelemmel állapítsák meg a fokozatos díjskála, s hogy ez az 1840-ben megállapított 4 K 20 filléres óvásdíjon alul ne maradjon. Figyelembe veendő az is, hogy a közjegyző felelőssége nagyobb a nagyobb összegű váltóknál, miért is igazságos, hogy a nagyobb felelősségvállalásért magasabb díjazásban is részesüljön az óvatoló személy. Figyelembe veendő továbbá a váltókötelezettek teherviselési képessége, a kis emberek kis váltói kevesebb terhet bírnak el, mint az erősebbeké; figyelembe veendő továbbá, hogy az óvásdíjak általában a régihez képest mindenestre emelendők, a mai megélhetési viszonyok 1840 óta felettébb megnehezültek, akkor a kenyér és hus ára a mostani árak tizedrészét is alig tették, méltányos tehát, hogy az óvások díja a régihez képest mérsékelt emelkedést mutasson. Viszont figyelembe veendő javaslatunk megtételénél az új váltótörvény 87. §-ának utolsó bekezdése, mely szerint a kereskedelmi minister elrendelheti, hogy a rendeletben megállapítandó korlátokon és módozatokon belül a magyar kir. posta is vehessen fel óvást. Ha a kereskedői körök a közjegyzői óvások díját alaposan magasnak itélné, bizonyára módot keresnének a postai óvások mieióbbi meghonosítására. Azért tulmagas igényekkel fellépni nem volna opportunus.

Táblázatos kimutatás 22 közjegyző által

Óvások száma	1-200	201-400	401-800	801-1200	1201-1600	1601-2000	2001-3000	3001-4000	4001-6000	6001-8000
2000	13·350/0 267	16·150/0 323	18·550/0 371	10·900/0 218	8·150/0 163	5·100/0 102	11·100/0 222	1·100/0 22	5·450/0 109	1·200/0 24
265	36·560/0 81	22·600/0 60	14·740/0 29	11·300/0 30	6·050/0 16	4·150/0 11	7·180/0 19	0·380/0 1	1·520/0 4	0·760/0 2
737	50·210/0 370	25·780/0 190	12·890/0 95	3·780/0 28	2·450/0 18	1·220/0 9	1·900/0 14	0·680/0 5	0·680/0 5	
1115	37·220/0 415	23·670/0 264	15·250/0 170	7·110/0 79	2·520/0 28	2·250/0 25	4·500/0 50	0·620/0 7	2·850/0 32	0·360/0 4
1000	30·800/0 308	26·900/0 269	17·800/0 178	4·800/0 48	5·800/0 58	3·500/0 35	3·900/0 39	30/0 30	1·700/0 17	1·200/0 12
499	13·830/0 69	24·040/0 100	19·240/0 96	12·030/0 60	5·610/0 28	8·810/0 44	12·030/0 60	0·800/0 4	4·010/0 20	0·400/0 2
1000	67·400/0 674	19·400/0 194	7·400/0 74	2·200/0 22	0·900/0 9	0·500/0 5	1·800/0 18	0·100/0 1	0·200/0 2	
2000	31·800/0 636	27·250/0 545	19·300/0 386	9·050/0 181	3·150/0 63	3·100/0 62	3·800/0 76	0·250/0 5	1·500/0 30	0·150/0 3
2000	39·100/0 782	27·750/0 555	19·950/0 399	4·450/0 89	2·300/0 46	2·100/0 42	2·250/0 45	0·100/0 2	1·100/0 22	0·100/0 2
1804	40·460/0 730	21·500/0 388	16·630/0 300	6·650/0 120	2·660/0 48	2·770/0 50	3·220/0 58	0·440/0 8	2·710/0 49	0·290/0 5
1973	44·300/0 873	27·700/0 546	16·150/0 318	50/0 98	2·450/0 48	1·860/0 36	1·620/0 31	0·280/0 7	0·560/0 14	0·080/0 2
2000	32·450/0 649	25·450/0 559	21·400/0 428	6·600/0 132	3·600/0 72	2·600/0 52	3·400/0 68	0·250/0 5	1·300/0 26	
2131	29·280/0 624	24·870/0 530	20·500/0 437	10·660/0 227	3·710/0 79	2·720/0 58	4·800/0 104	0·400/0 8	1·600/0 34	0·200/0 4
2000	27·950/0 559	30·400/0 608	19·450/0 389	7·800/0 156	3·550/0 71	2·850/0 57	4·450/0 89	0·550/0 11	1·800/0 36	0·100/0 2
2000	270/0 540	26·100/0 522	20·400/0 408	9·900/0 188	7·100/0 142	2·550/0 51	2·550/0 51	10/0 20	1·100/0 22	1·350/0 27
2000	28·750/0 575	20·650/0 413	17·250/0 345	10·400/0 208	3·950/0 79	4·600/0 92	6·150/0 123	0·750/0 15	2·750/0 55	0·800/0 16
1000	26·400/0 264	23·300/0 233	210/0 210	9·600/0 96	30/0 30	3·200/0 32	6·200/0 62	0·900/0 9	3·100/0 31	1·600/0 16
1000	37·400/0 374	270/0 270	17·200/0 172	7·600/0 76	2·300/0 23	2·900/0 29	3·200/0 32	1·100/0 11	0·900/0 9	0·100/0 1
2000	36·300/0 726	23·550/0 471	16·900/0 338	6·950/0 139	2·450/0 49	1·950/0 39	5·100/0 102	0·600/0 12	2·550/0 51	0·900/0 18
2000	37·950/0 759	27·650/0 553	15·300/0 306	7·450/0 149	2·500/0 50	2·350/0 47	3·650/0 73	0·700/0 14	1·950/0 39	0·100/0 2
1000	33·500/0 335	21·500/0 215	15·900/0 159	5·900/0 59	4·600/0 46	3·500/0 35	6·100/0 61	0·500/0 5	4·100/0 41	0·500/0 5
454	300/0 136	28·400/0 129	23·560/0 107	6·600/0 30	3·300/0 15	3·080/0 14	1·980/0 9	0·220/0 1	1·980/0 9	0·220/0 1
31978	10746	7937	5715	2433	1181	927	1406	203	657	148
	33·580/0	24·860/0	17·990/0	7·660/0	3·690/0	2·890/0	4·390/0	0·630/0	2·050/0	0·460/0

óvatolt váltók összeg szerinti megoszlásáról.

8001-10000	10001-15000	15001-20000	20001-25000	25001-30000	30001-35000	35001-40000	40001-45000	45001-50000	50001-60000
2·700/0 54	2·500/0 50	0·700/0 14	0·300/0 6	20/0 40	0·050/0 1	0·150/0 3	0·100/0 2		0·450/0 9
0·380/0 1	0·380/0 1								
0·140/0 1	0·270/0 2								
0·720/0 8	1·580/0 18	0·180/0 2	0·760/0 8	0·180/0 2		0·090/0 1	0·180/0 2		
0·400/0 4	0·200/0 2								
20/0 10	1·200/0 6								
0·100/0 1									
0·200/0 4	0·450/0 9								
0·560/0 10	0·300/0 6								
0·880/0 16	0·970/0 18	0·120/0 2	0·290/0 5	0·350/0 6	0·060/0 1				
0·450/0 9									
10/0 21	0·200/0 4	0·050/0 1							
0·800/0 16	0·250/0 5	0·050/0 1							
1·400/0 29									
1·600/0 32	1·550/0 31	0·150/0 3	0·200/0 4	0·200/0 4		0·250/0 5			
10/0 10	0·500/0 5	0·100/0 1							
0·200/0 2		0·100/0 1							
1·350/0 27	0·950/0 19		0·100/0 2	0·100/0 2		0·250/0 5			
0·200/0 4	0·200/0 4								
1·100/0 11	1·200/0 12	0·700/0 7	0·200/0 2	0·700/0 7					
0·440/0 2	0·220/0 1								
272	193	31	28	61	2	9	9	9	9
0·850/0	0·600/0	0·090/0	0·070/0	0·260/0	0·0060/00	0·020/0	0·020/0		0·020/0

Mindezek figyelembe vételével, bár statisztikai adataim directe 200, 400, 800, 1200, 1600, 2000, 3000, 4000, 6000, 8000 stb. határszámok alapján nyugszanak, mégis a nagyon elaprózott díj-szálát egyszerűsítés okából mellőzendőnek tartom és a csekélyebb fokozatu díj-szálát más határszámokhoz kötni javaslom. Különösen a kis emberekre tekintettel, még a 200 K határszámot is megosztandónak vélem, s bár kiindulási pontom az volt, hogy az eddigi 4 K 20 f helyett kerek 5 K legyen a minimális díjtétel, ezt a 100 K-ig terjedő összegnél méltányosságból mellőzöm, bár a közjegyzők díja így legalább 17% váltónál, néhol 30% váltónál még a jelenleginél is alacsonyabb lesz, mégis az emelkedő díjfokozat a veszteségért kárpótlást nyújt.

A csatolt statisztikai táblázat alapján eszközölt számításaim szerint ugyanis

17%	lesz a	100 K-ig terjedő váltók	%-a
17%	„ „	100— 200 K közöttieké	
29%	„ „	200— 500 „	„
17%	„ „	500—1000 „	„
10%	„ „	1000—2000 „	„
10%	„ „	2000 koronán felülieké.	

Ezen utolsó kategória további részletezése feleslegesnek mutatkozik, itt bizonyos %-ban kell a többlet után a díjat megállapítani, azon elv alapján, hogy a nagyobb felelősségért megfelelően nagyobb díjazást kapjon az óvatoló személy. A díjfokozat tehát a következő lenne:

100	K összegéig	4 K
100— 200	„ „	5 „
200— 500	„ „	6 „
500—1000	„ „	8 „
1000—2000	„ „	10 „

2000 K-nán felüli összegnél a 10 K díjon túl 2000 K-t meghaladó összeg egy ezreléke lenne óvásdíjként felszámítható. Minden megkezdett 1000 K egésznek veendő. Sem az óváslevél kiállításánál, sem az óváskönyvbe való bemásolásnál irásdíj nem követelhető. Az értesítésekért 1—1 K díj és a portoköltség számítható fel. A közjegyzői irodától 1 kilométerrel távolabb eső helyekre fuvardíj számítható, mely kétfogatu bérkocsi, vagy az autotaxi hatóságilag megállapított bérösszegében számítható fel, (ha egy fuvarral több óvás intéztetik el, a fuvardíj aránylagosan megosztandó).

A közjegyző székhelyétől különböző közigazgatási község területén teljesített óvásokért a távozási vagy időszerinti díj és esetlegesapidíj és fuvardíj számítható fel az 1880: L. t.-cz. 18—21. §§-aiban foglalt korlátozásokkal.

Ha valamely váltó 2 vagy több helyen vagy több elfogadónál, vagy szükségbeli utalványozottnál, vagy a váltóbirtokos kivánságára a telep vagy fizetési helyen kívül külön még az elfogadónál is bemutatatik, úgy a második s minden következő bemutatásért az egyszerű óvásdíjon kívül még 2—2 korona bemutatási díj számítható fel.

A 663/1875. I. M. E. rendelet (közjegyzői utasítás) 2. §-a alapján megállapított közjegyzői hivatalos órák letelte után, de legalább is délután 4 óra után óvásra hozott váltók óvatolásáért az óvásdíj kétszerese számítható fel. Ez a rendelkezés abban leli indokát, hogy a közjegyző hivatalos időn kívül teljesített munkájáért, amikor méltán kiérdemelt pihenőjében zavartatik, külön díjaztassék, ez nem lehet sérelmes a közönségre sem, mert a rendelkezés hátrányát elkerülheti, ha idejében viszi váltóját a közjegyzőhöz és elkerülni céloztatik vele a torlódás, ami bekövetkezhetik, ha mindenki az óvásra rendelt utolsó nap utolsó óráiban, pl. a 2-ik köznap d. u. 5—7 között viszi váltóját a közjegyzőhöz. Vidéken különösen téli időben délután 4-kor is már a sötétségben való bemutatás különös nehézséggel és fáradtsággal jár, méltányos, hogy ilyen munka külön honoráltassék, de köztudomásu az is, hogy a vidéki irodák hivatalos órái rendszerint reggel 8—12 és délután 2—4 között vannak, ez a hat órai munkaidő úgyis túlon-túl igénybe veszi a közjegyző munkabírását, méltányos tehát, hogy a délután 4 órakor hozott váltók óvásáért többet kapjon, mint amit a rendes időben átadott váltók óvásáért kap.

Ennyit tartottam szükségesnek az óvásdíjakról.

Ami az óváskönyv vezetését illeti, az eddigi praxis fentartandó, t. i. az óvás egy szabályszerűen bekötött, összefűzött és pecsételt, a törvényszék által hitelesített, számozott könyvbe egész terjedelmében bemásolandó, vagy nedves lapok alkalmazásával lenyomandó (copirozandó).

Az óváskönyv és az óvás után járó bélyegilleték az óváskönyv megteltekor egy összegben rovandó le akként, hogy az illetékes adóhivatal vagy Budapesten a központi díj- és illeték-kiszabási hivatal a megtelt könyv után járó könyv- és óvásilletéket

a könyv bemutatásakor nyomban kiszabja s az illetéket a közjegyző készpénzben nyomban kifizetni tartozik. Azért szükséges ez intézkedés, mert a bélyeget ivenként felragasztani nehézséggel jár, amennyiben vizes lapok alkalmazásával készül a lenyomat, ugyanis a bélyegezett lapok vastagabbak a többinél s a présbe való betételnél technikai nehézséget okoznak az óvásszöveg tökéletes levonhatása tekintetében egyrészt, másrészt pedig az átmedvesedett lapokról a bélyeg könnyen lepereg. Ha valamely könyv használaton kívül helyeztetik, mielőtt megtelt volna (pl. halálozás, áthelyezés, felfüggesztés, elmozdítás folytán), úgy ezen eset bekövetkezése után legkésőbb 8 nap alatt a könyv az illeték kiszabása végett bemutatandó s ha a közjegyző vagy örököse a kiszabott illetéket nyomban ki nem fizetné, a közjegyzői biztosítékból levonandó, vagy végrehajtás útján beszedendő.

Nem mulaszthatom el megjegyezni, hogy a váltóóvások bélyegilletékének állandó összegben (2 K) való megállapítása nem igazságos, itt is figyelembe kell venni a teherviselési képességet és a progressio elvét, amiért is javaslom, hogy az óvási illetéknek fokozatos megállapítása hozatnék javaslatba és az óvási bélyegilleték fejében az legyen fizetendő, ami a váltók összege után az illetéki I. fokozat szerint járna.

Dr. Róth Zsigmond
budapesti kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

101. Az 1878: XVI. t.-cikk nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a végrendeleti tanuk az előirt alakszerűségek betartását a végrendeleten külön záradékban igazolják, miből folyóan az állandó birói joggyakorlat szerint érvényesnek tekintendő a végrendelet abban az esetben is, ha az előirt alakszerűségek fennforgása a végrendelet szövegéből is megállapítható. Az érvényteleníteni kért végrendelet szövegében az örökhagyó kinyilatkoztatta, hogy a végrendelet előtte felolvastatott, azt magáénak vallotta, s a felkért tanuk előtt keze keresztvonásával megerősítette, a keltezést követőleg a tanuk névalírása előtt levő „Előttünk“ kifejezés pedig azt jelenti, hogy mindez a tanuk előtt, tehát együttes jelenlétükben történt, s ezután a négy végrendeleti tanu a végrendeletet sajátkezüleg aláírta,

kik közül Sz. K. a végrendelező névirójaként is szerepel. Ekként a végrendelet szövegéből megállapítható, hogy annak alkotásánál az idézett törvény 6. §-ában előirt összes alakszerűségek betartottak, következőleg a végrendelet érvényesnek tartandó, annál inkább, mert abból a körülményből, hogy a végrendelet a végrendelező s a tanuk jelenlétében felolvastatott, okszerűen következik, hogy a felolvasás a tanuk egyike által történt, mivel annak szövegét is a tanuk egyike írta, és mert a felperesek nem is állították, hogy a végrendeletet a jelen volt négy végrendeleti tanun kívül más idegen személy olvasta volna fel, a felolvasó tanu nevének felemlítését pedig az idézett törvénytörvény szakasz nem követeli. (Curia 1914. május 7. 4578. sz.)

*

102. Cs. I. végrendeletében a bobdai birtokát az idősebb fiának Gy.-nak, a csávosi birtokát pedig ifjabb fiának B.-nak hagyta és azt az a óhajtását nyilvánítva, hogy ezek a birtokok a lehetőségig Cs. nevet viselő utódai által birtokoltassanak, akként rendelkezett, hogy ezek a birtokok, míg férfiutódai lesznek, meg ne terheltessenek és el ne idegeníttessenek, fiai halála esetében pedig ismét a férfiunokákra, illetve férfiutódokra szálljanak.

A másodbiróság helyesen állapította meg, hogy Cs. I. ezzel az intézkedéssel utóöröklést rendelt a férfiunokák javára.

A végrendeletben azonban nincs az rendelve, hogy az összes férfiunokák nyerjék el az utóöröklés alapján a birtokot, mert a férfiunokák kifejezés mint gyűjtőnév van használva a végrendelet szövegéből kitetszően annak az óhajtásnak és rendelkezésnek meghatározásául, hogy a bobdai birtok, míg férfiutódok lesznek, csakis férfiutódra szálljon. Hogy a végrendelező ezzel csak azoknak a körét határozta meg, t. i. a leányutódokkal szemben a férfiutódok körét, ahonnan az utóöröklést vagy utóöröklősöket ki kell jelölni, az kitűnik a végrendelet szövegének abból a részéből, amelyben a végrendelező arra kéri a fiait, hogy a két földbirtok iránt végrendeletükben ők is az ő intenciói értelmében rendelkezzenek.

Abban az esetben ugyanis, ha Cs. I. az összes férfiunokákat nevezte volna ki utóöröklősökül, a most említett intézkedésnek értelme nem volna, mert az utóöröklősödés jogi természetéből következik, hogy az utóöröklés tárgyára az előöröklést végrendelezési jog nem illeti; ennek az intézkedésnek csak úgy lehet értelme és csak az az értelme, hogy Cs. I. a fiaira bizta, hogy erre a két birtokra az általa megszabott körön belül, tehát a férfiunokák közül kijelöljék az utóöröklöst, vagy utóöröklősöket.

Id. Cs. Gy. ezt a kijelölést a bobdai birtokra megtette; nem ugyan közvetlenül, végrendeleti intézkedéssel, de ez a dolog lényegét nem érinti, hanem azáltal, hogy a bobdai birtokot a felesé-

gének ajándékozta, de ugyanazon a napon a feleségével közösen tett pótvégrendeletében vele abban állapodott meg, hogy id. br. Cs. Gy.-né a bobdai birtokot a két fiára J.-re és E.-re hagyja és id. Cs. Gy.-né ugyanabban az okiratban a bobdai birtokot a nevezett két fiúra hagyván, akként rendelkezett, hogy majd az atyjuk halála után, amidőn a fényi birtok az atyjuknak szintén azon a napon kelt végrendelete alapján rájuk száll, úgy osztozzanak, hogy a bobdai birtok J.-nek, a fényi pedig E.-nek jusson.

Ezek szerint Cs. I.-nak az utóöröklésre vonatkozó rendelkezése a bobdai birtokra teljesedésbe menvén s utóörökösül kisk. br. Cs. J. alperes lévén kijelölve, felperes a bobdai birtokra utóörökösödési jog alapján igényt nem támaszthat s így az ajándékozási szerződés érvényét sem támadhatja meg.

Tekintettel azonban arra, hogy a végrendelet szerint erre a két birtokra vonatkozó illetőségükre a leányutódok pénzben elégtendőek ki s a végrendelező által a végrendeletben tett osztályból és a végrendelet szövegéből kitűnik, hogy a végrendelező összes gyermekeire egyenlő osztályt tett s az utódokra is egyenlő részesítést rendelt, ebből következik, hogy id. br. Cs. Gy.-nak nemcsak a leányait, akiről a végrendelet kifejezetten szól, hanem azokat a fiait is, akik utóörökléshez nem jutottak, a bobdai birtokból más módon való kielégítés illeti, mert a fentebbiekkel szemben az a körülmény, hogy a fiukról a végrendeletben erre az esetre nincs említés, az utóöröklésre rendelt birtokhoz nem jutó fiúk hátrányára nem lehet; az a kérdés azonban, hogy ez a kielégítés miképpen történjék s hogy ezen a czímen melyik gyermek támaszthat és milyen igényt, az id. Cs. Gy. hagyatéki ügyével állván kapcsolatban, csak ott kerülhet megoldásra.

Ezek alapján a felperest keresetével el kellett utasítani. (Curia 1914. április 22. 594/1914. P. sz.)

*

103. Örökösödési perben az összes örökösöknek perbenállása csak annyiban szükséges, amennyiben a keresettel érvényesített igény valamennyi örökös ellen irányul; ellenben azoknak az örökösöknek a perbevonása, akik ellen a kereset kérelmet nem tartalmaz, akikkel szemben tehát a jogviszony rendezése a perben nem kívántatik, rendszerint nem szükséges és pedig annál kevésbé, mivel a bírói ítélet csak a perben álló felek közt szabályozza végleg a vitás jogviszonyt s a jogviszonynak ez a szabályozása a perben nem álló örökösökre ki nem terjed. (Curia 1914. márczius 4. 1727. sz.)

104. Az a kérdés, hogy az alapítvány rendeltetésétől a multban is elvonatott s jelenleg sem szolgálja az alapító által kitűzött célt, a polgári bíróságok hatáskörébe nem tartozik. Az alapítvány létesülésében a kormányhatóságot közreműködés nem illeti s az alapítvány magának az alapítónak rendelkezése folytán nyer létet. (Curia 1914. április 15. 1267. sz.)

*

105. A Curia a másodbíróság ítéletét az abban felhozott és az elsőbíróság ítéletéből átvett indokoknál fogva és a felebbezésekben felhozottakra való tekintettel még azért is helybenhagyta, mert való ugyan, hogy az I. r. alperes előtt a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvnek az a része felolvastatott, melyben felperesek az örökhagyó után maradt kereseti betéti könyvre azt terjesztették elő, hogy ezt az örökhagyó, néhai D. J. után örökölte és a tárgyalási jegyzőkönyv szerint erre az előadásra észrevételt nem tett, a fenforgó esetben a hagyatéki tárgyalási könyv ezzel a tartalmával még nem vehető bizonyítottnak, hogy a peres betéti könyv az örökhagyónak olyan vagyona, mely a közszeremény fogalma alá vonható nem volna, mert alperesek a per során, különösen válaszukban tagadták, hogy a kérdéses betéti könyv az örökhagyónak tulajdona és öröklött vagyona volna, sőt az I. r. alperes azt állította, hogy a kérdéses betéti összeget ő takarította meg és a szükséghez képest abból az örökhagyónak is juttatott, aminek alapján azt vitatta, miként az a betét az örökhagyóval való házastársi viszonynál fogva közös szereményük, melynek fele mint közszerzőt őt illeti.

Azzal a jogszabállyal szemben, hogy minden vagyon, amelyet a nem nemes rendű (jobbágy) hitvestársak a házasság tartama alatt szereznek, közszeremény, felpereseket terhelte a bizonyítás arra nézve, hogy a vitás takarékpénztári betét az örökhagyónak olyan külön vagyona, mely a házastársak közszereményének nem minősíthető, mivel pedig felperesek ezt ki nem mutatták, helyesen minősítették az alsóbíróságok a betéti könyv értékét az örökhagyó és az I. r. alperes közszereményének és utasították el felpereseket keresetüknek 900 K-t meghaladó részével. (Curia, 1914. április 2. 4014/1913. P. sz.)

*

106. Amennyiben a nő külön vagyonát a férj kezeli, ugyan ő az ellenkező világos kikötése nélkül jogosítva van arra is, hogy a különvagyon jövedelméről szabadon rendelkezék s arról nejenek, vagy ez utóbbi örökösének számot adni és az általa már

beszedett jövedelmet megtéríteni rendszerint nem tartozik. A férjnek ez a kezelési és rendelkezési joga azonban a nő halálával — ellenkező megállapodás hiányában — azonnal megszűnik s a nő különvagyonának a férj által még be nem szedett jövedelme a hagyatékba tartozik és a nő örököseit illeti meg s a férjnek joga csak ahhoz van, hogy ez utóbbiak neki a jövedelem előállítására körül felmerült költségeit és kiadásait megtérítsék. (Curia 1914. április 7. 2245/1913 sz.)

*

107. Az elsőbírósági marasztaló ítélet alapján a megváltoztató másodbírósági ítélet meghozataláig kiszolgáltatott tartásdíjat tartozatlan fizetés természetével bírónak tekinteni nem lehet és a férj azt mint ilyet, nejtől többé vissza nem követelheti, különösen még azért sem, mivel az részére életfentartás, tehát felhasználás céljából adatott. (Curia 1914. április 6. 3523. sz.)

*

108. Az A) alatti okirat tartalmából nyilvánvaló, hogy az sem örökösödési szerződés, sem pedig halálesetre szóló ajándékozás, mert ezeknek az ügyleteknek az a jellege, hogy az örökösödési szerződésben kedvezményezett fél, illetve a megajándékozott csak feltételesen arra az esetre részesül az örökhagyó, illetve az ajándékozó által részére juttatni szándékolt értékben, ha az utóbbit túléli, az A) alatti okiratban azonban egy hold föld átadására az elsőrendű alperes az A) alatti okirat aláírásával feltétlenül kötelezte magát és így az a körülmény, hogy az A) alatti okirat az 1876: XVI. t.-cz. 33. §-ában előírt kellékeknek meg nem felel, az abban foglalt jogügylet érvényességére befolyással nincs. (Curia 1914. március 4. 4372/1913. P. sz.)

*

109. Az ajándékozó az ajándékozási ügylet hatálytalanítását vastag hálátlanság okából a megajándékozott örökösei ellen is érvényesítheti. (Curia 1914. március 5. 3272/1913. P. sz.)

*

110. A Curia a másodbíróság ítéletét az abban felhozott és az elsőbíróság ítéletéből átvett megfelelő indokoknál fogva és a felelbezésben felhozottakra való tekintettel még azért is helybenhagyta, mert az A) alatti megtámadott szerződésben felperes ugyan

vagyonának egy részére alperesekkel örökösödési szerződést is kötött, az ilyen szerződés vastag hálátlanság miatt felbontható; továbbá mert az ajándékozási szerződés érvénytelenítésére nemcsak a kereset beadásakor felhozott okok, hanem a később bekövetkezett tények is, ha egyébként a vastag hálátlanság megállapítására alkalmasak, figyelembe veendő, s végre mert I. r. alperes bűnösségét megállapító büntető ítéletben megállapított tényállás mindaddig a polgári eljárásban irányadó, míg a büntügyi ítélet tényállás újabb büntető ítélettel hatályon kívül helyezve nincs, már pedig a büntető bíróság által megállapított tényállással meg van állapítva, hogy az I. r. alperes felperest testi épségében súlyosan bántalmazta, ez a súlyos bántalmazás a vastag hálátlanságnak felel meg. (Curia 1914. április 16. 4146. sz.)

*

111. Jogszabály ugyan az, hogy a biztosítéki zálogjog magábanvéve az alapügyletben résztvevő felek hozzájárulása nélkül s ekként úgy a hitelt nyújtó fél, mint az ingatlan tulajdonosának beleegyezése nélkül, harmadik személyre át nem ruházható (Curia 169/p. 1908. sz.); másrészt azonban kétségtelen az is, hogy nincs törvényes akadálya annak, hogy valamely biztosítéki zálogjog keretében már tényleg létesült követelés az adós hozzájárulása nélkül is harmadik személyekre átruháztassék. (Curia 1914. április 6. 1931. sz.)

*

112. Ami alperesnek a szerződési kikötésnek a jó erkölcsökkel való ellenkezésére alapított kifogását illeti, a bíróság ezt alaptalannak találta, mert igaz ugyan, hogy az iparszabadság azt jelenti, hogy az egyén a törvény korlátai között bármi ipart szabadon gyakorolhat, azonban az egyén, mint minden jogát, tehát az iparszabadság jogát is szerződésileg korlátozhatja, ami az iparszabadság elvébe nem ütközik, másrészt a felek a tilalmat csak Budapest területére kötötték ki, amely területbeli korlátozás nem tekinthető az iparszabadság oly megszorításának, mely által alperes megélhetése veszélyeztetve lenne, s ezért a bíróság a kikötést elkölcstelennek nem találta. (Curia 994/1913. sz.)

*

113. Az 4873/94. I. M. E. rend. 18. §-ának második bekezdésében foglalt ama rendelkezésből, hogy a rendelet által szabályozott eljárásban jogsérelmet szenvedett igényét a törvény rendes útján érvényesítheti, kétségtelen, hogy a fél nincs attól elzárva, hogy a törvény rendes útján ugyanazt a tényállást érvényesíthesse,

amelyet a kivételes eljárásban érvényesített s ugyanazt a kérdést döntesse el, amely a kivételes eljárásban jogerősen már eldöntést nyert.

A kereset azonban alaptalan, mert a felperes a felmondásra nyilatkozott, amennyiben a felmondás megtörténte után a lakás-felmondás érvényességének kimondása s a bérelt helyiség visszabocsátása iránt indított perben a B) a. iratot, melyben a lakók a háztulajdonost arra kérik, hogy az 1910. májusi negyedre szóló felmondást legalább a novemberi negyedig hosszabbítsa meg, aláírta, s abban oly kijelentés, hogy a kérelem megtagadása esetén a felmondást el nem fogadja, nem foglaltatik. (Curia 1914. márczius 10. 2722/1913. P. sz.)

*

114. I. A budapesti lakbérleti szabályok szerint abban az esetben, ha a bérelt helyiség nem felel meg a szerződésbeli kikötésnek, a bérlő a szerződést, a szerződési időtartam lejárta előtt csak úgy bonthatja fel, hogy a szerződést a beköltözéstől számítva, 15 nap alatt felmondja. — II. Ha nem kikötött kellékek hiányáról van szó, a bérlő a bérletet a szerződési időtartam lejárta előtt csak az esetben bonthatja fel, ha ezek a hiányok oly nagy mértékűek, hogy a bérlemény használatát kizárják vagy jelentékeny mértékben korlátozzák; ha azonban ezek az esetek fenn nem forognak, nem a felbontásnak, hanem csak annak lehet helye, hogy a bérlő ezeknek a hiányoknak elhárítását szorgalmazza, illetőleg eszközölje. (Curia 1914. márczius 31. 16/1914. G. sz.)

*

115. A közös háztartásban élő házastársak közös lakásának bérletét a feleség a férjre való kihatással másra át nem ruházhatja. (Curia 1914. márczius 19. 398/1913. G. sz.)

*

116. Ha a haszonbérleti szerződés a haszonbérlet körüli muasztáshoz külön jogkövetkezményt nem fűz, a haszonbérletet nem lehet megszüntetni, ha a haszonbérlőnek a fizetés körüli késedelme oly csekély, hogy azzal a haszonbérbeadó jogos érdeke veszélyeztetve nincsen. (Curia 1914. márczius 17. 272/1913. G. sz.)

*

117. A közvetítő alkuszdíjat nem követelhet, ha az általa ajánlott vevővel az alkudozás első ízben félbeszakadt és ugyanez a vevő az ingatlant évekkel később másnak közvetítésével vette meg. (Curia 1914. február 26. 3497/913. P. sz.)

*

118. Az állandóan követett törvénykezési gyakorlat értelmében a megbízónak egyoldalú elállása következtében a közvetítéssel megbízott a közvetített ügylet létrehozása érdekében a már teljesített eljárásának díjazását és felmerült kiadásainak a megtérítését követelni jogosult. (Curia 1914. márczius 24. 3789/1913. P. sz.)

Adó- és illetékügyek

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

119. Ha egy okiratban több (adásvételi) szerződés foglaltatik, az 1 K okirati bélyeget minden jogügylet után külön-külön le kell róni. (15.269/1913. P. sz.)

*

120. Kiskorú részére nem a bíróság, hanem az árvaszék által kirendelt ügygondnokot bélyegmentesség vagy bélyegfeljegyzési jog nem illeti meg. (18.341/1913. P. sz.)

*

121. Panaszos királyi közjegyző, miután az előtte eljáró ügyfelek a bélyeglerovás teljesítését megtagadták, a jogügyletről a leletet fölvette és az illetékszabályok 119. §-ában meghatározott határidőben a kir. adóhivatalhoz bemutatta. Ezért tőle az illetéket felemelt mérvben követelni nem lehet.

Az egyszeres illeték fizetésére azonban a panaszos királyi közjegyzőt kötelezni kellett, mert az a körülmény, hogy a leletet felvette, a kir. közjegyzőnek elsősorban való fizetési kötelezettségét nem szünteti meg. (1373/1914. P. sz.)

*

122. Az okirattól járó illeték követelésének joga az okirat kiállításától számított 5 év alatt akkor is elévül, ha az illetéket bejelentés útján készpénzben is le lehetett volna róni. (23778/1913. P. sz.)

*

123. Az a körülmény, hogy B város árvaszéke, a panaszos és P. Vilmosné szül. G. Matild, mint kiskorú H. Erzsébet gyámja között létrejött egyezséget csak oly feltétel alatt hagyta jóvá, hogy a néhai H. Jakab hagyatékából kifolyólag kiskorú H. Erzsébetet semmiféle terhek nem kötelezhetik s hogy ezen terheket nevezett kiskorú helyett panaszos magára vállalja úgy, hogy a kiskorú H. Erzsébetet illető, illetve neki jutandó 2300 korona, azt tisztán és tehermentesen illesse meg, az említett felek között magánjogi kötelezettséget létesíthetett ugyan, de ez a magánjogi kötelezettség abban a közjogi természetű kötelezettségben, amely az örökösödési illeték tekintetében egyrészt a kincstár, mint az illeték szedésére jogosított, másrészt az örökösök és hagyományosok között keletkezik, szerepet nem játszhatik és nem változtathat a bélyeg- és illetékszabályok 95. § 3. pontjában foglalt azon a szabályon, hogy örökségeknél és hagyományoknál a jogszerzők a nekik jutott illetéktárgytól, kivéve ha közösen jutottak az örökség vagy hagyomány osztatlan birtokába, mindegyik külön-külön fizeti az illetéket, amely illetékszabály a hivatkozott szabályok 97. § 2. pontjával annyiban nyer kiegészítést, hogy az örökösnek a hagyománytól járó illetékre nézve kezességi kötelezettségét állapítja meg, amely kötelezettség csak másodlagos, vagyis akkor áll elő, ha az elsősorban kötelezettől az illeték be nem hajtható. A jelen esetben tehát, dacára az előrebocsátott záradéknak, a kincstárral szemben a hagyomány utáni örökösödési illetékért elsősorban a hagyományos felel és a panaszost felelősség csak az esetben terhelheti, ha az illeték hagyományostól behajtható nem lenne, a panasz részbeni helyadásával ezért ez értelemben kellett határozni. (21379/1912. P. sz.)

*

124. Csavarral, vagy ékkel az ingatlanhoz erősített tárgyak annak tartozékai. (14018/1913 P. sz.)

*

125. A becsatolt tkvi kivonatokból megállapítható, hogy azokat az ingatlanokat, amelyeknek állagtulajdonát a panaszos felel részben közszerzemény, felerészben pedig hitvestársi öröklés czimén kapta, S. Anna Antóniának adásvételi szerződés alapján szerzett haszonélvezeti joga terheli; azt nem vitásnak kell tekinteni, hogy a panaszos a haszonélvezővel nem él közös háztartásban, az öröklési czimen, tehát visszteher nélkül szerzett ingatlan részértéke után kiszabott illetéknyilvántartásba vételének így Sz. Anna Antónia haszonélvezetének fennállásáig feltétlenül helye lévén, a panasz részbeni helyadásával az erre eső illetékre nézve azt el kellett ren-

delni. Nem volt azonban ez elrendelhető a közszerzemény czimén beállott háramlás után kiszabott illetékre, mert ez a jog az eredeti szerzésre visszahat és az eredeti szerzés jogcíme alapján bírálható el, az ekkor keletkezett haszonélvezet pedig a tkv tanuságaként visszterhes jogüggyellett szerzett, a már akkor keletkezett s közszerzeményi jog, mint háramlási jogcímmel, a haszonélvezővel szemben visszterhesnek tekintendő, következésképp a bélyeg- és illetékszabályok 138. § b) pontja alapján az illeték nyilvántartás lényeges feltételének hiánya forog fenn, a közszerzeményi jog alapján hárult ingatlan értéke után kiszabott illetéknyilvántartása így nem is rendelhető el. (21635/1913. P. sz.)

*

126. A jogügylet akkor tekintendő fogamatbamentnek, ha mindkét fél szerződési kötelezettségét teljesítette. Tekintettel arra, hogy a panaszos mint eladó és T. A. mint vevő között kötött, az Ask. 2442/912. t. sz. a megilletékezett szerződéstől a panaszolt Ask. 11218/912. t. sz. a illetékszabás alá vont egyezségnek czimzett okirat szerint a felek azért állottak el, mert eladó az ingatlanok egy 30000 koronás tehertétel alól való mentesítése iránt elvállalt kötelezettségét teljesíteni képtelen volt s nyilvánvaló, hogy T. A. vevő sem teljesítette az adásvételi szerződés 3. b) pontjában a terhek törlése ellenében elvállalt vételár részletfizetését és nem fizette ki a szerződés 3. c) pontja szerint a még csak 1915-ben lejárandó volt részletet sem. Sőt a székesfővárosi VI. ker. előljáróságnak C) 7/1913. sz. bizonyítványából az is kitűnik, hogy T. A. nem lépett az ingatlanok birtokába.

Mindezekből megállapítható, hogy az adásvétel nem ment fogamatba s így T. A. részére vagyonátruházást nem létesített, következésképpen azáltal, hogy a felek a panaszolt illetékekkel megrott szerződéssel az adásvételtől elállottak, szintén nem létesülhetett új vagyonátruházás, panaszos részére az illetékszabályok 1. § A) 1. pontjának rendelkezéséhez képest tehát az elállás nem létesített illetékköteles ügyletet s így az elállási szerződéstől kiszabott illeték törlésére irányuló panasz jogos. (10414/913. P. sz.)

*

127. Conversionális kedvezménynek nincs helye akkor, ha a törlesztési terv szerint a törlesztési idő első 10 évében az egész törlesztési részlet kamatra és járulékra számíttatik s ez a részlet a régebbi kölcsön kamatszázalékát meghaladja. (19551/1913 P. sz.)

Közlemények

A Magyarország és Ausztria közötti végrehajtási jogsegély szabályozása tárgyában a két kormány között 1914. évi május hó 10. napján végleges megállapodás jött létre és az elfogadott szerződési szöveget törvénybeiktatás végett az igazságügy-minister legközelebb a képviselőház elé is fogja terjeszteni, míg Ausztriában az életbeléptetés a 14. § alapján rendeleti uton fog történni.

Fentartva magunknak más alkalomra az ezen szerződés által teljesen átalakított jogállapot kimerítő megbeszélését, ezuttal csupán annak a bennünket legközelebb érdeklő újításnak ismertetésére szorítkozunk, melylyel a közjegyzői okiratok kölcsönös végrehajthatósága is elismertetett, ami bizonyára gyakorlati szükségletnek felel meg és úgy nálunk, mint Ausztriában az elsősorban érdekelt gazdasági körök által megindított és a közjegyzőség képviselői által is támogatott mozgalomnak eredménye.

A szerződés 5-ik cikke erről következőképen rendelkezik:

„Végrehajtható közjegyzői okirat alapján végrehajtásnak csak akkor van helye, ha abban pénz vagy egyéb helyettesíthető dolgok szolgáltatására irányuló kötelezettség állapított meg és egyszerűsmind a jogosult és kötelezett személye, a szolgáltatás jogcíme, tárgya és időpontja szabatosan kitétetek, és ha egyuttal a kötelezett az okiratban beleegyezését adta arra, hogy az a kötelezettség tekintetében azonnal végrehajtható legyen. Végrehajtásnak van helye azonban a végrehajthatósági záradékkal el nem látott közjegyzői okiratok alapján is, ha ezen szerződés hatálybalépése előtti időpontban állították ki és a kiállítási hely törvénye szerint végrehajthatók.

Azon meghatalmazásoknak, melyek alapján közjegyzői okirat kiállítandó lesz, a végrehajthatóság biztosítása céljából bíróilag vagy közjegyzőileg hitelesítve kell lenniök, hacsak azok nem közokiratok.

Amennyiben a közjegyzői okiratokkal egyenlő erejű okiratok kiállítása a bíróságok hatáskörébe tartozik, a fent felsorolt előfeltételek mellett ilyen bírósági okiratok is végrehajthatók.“

A végrehajthatóság körét illetőleg természetesen a két különböző jog körül annak az álláspontját kellett elfogadni,

amelynek rendelkezése a szigorúbb, vagyis figyelemmel az osztrák jognak ilyértelmű rendelkezésére, csupán a pénz és egyéb helyettesíthető dolgok szolgáltatására irányuló közjegyzői okiratokat lehetett végrehajthatóknak elismerni. E tekintetben tehát a fenti szabályozás kifogás alá nem esik. Ámde a közvetlen végrehajthatóságnak való kifejezett alávetés clausulája az osztrák jog szerint is csupán *alaki* kelléket képez és így nem volt helyes, a *locus regit actum*nak a nemzetközi jogban elfogadott alapelvétől eltérve, a magyar törvény által nem ismert ezen alaki kelléket megkövetelni a magyar közjegyzői okiratnak Ausztriában való végrehajthatóságához is. Ennek eredménye az lesz, hogy ezentúl a magyar közjegyzői okiratokba is rendszeresen fel kell vennünk a végrehajtási clausulát, hogy biztosíthassuk az esetleg Ausztriában is lehető végrehajthatóságot. Ez a gyakorlat pedig idővel el fogja homályosítani a külön alávetés nélkül a közjegyzői okirat lényegéből folyó és a magyar jogban elismert közvetlen végrehajthatóság alapelvét, mely a közjegyzői okirat joghatályának integrans részét képezi. Ez a rendelkezés tehát a magyar joggal szemben visszaesést és egy e tekintetben elmaradottabb jogrendszerhez való sajnálatos csatlakozást jelent, melyen persze most, hogy egy elfogadott szerződéssel állunk szemben, változtatni már késő.

*

Hibás iratminta. Az igazságügyministerium a vidéki telekkönyvi hatóságoknál végzésmintát hozott forgalomba, mely a jelzálogos hitelezőknek az ingatlan lejegyzési tárgyalásokra való megidézésére szolgál. A minta azt az alternatív sanctiót tartalmazza, hogy a tárgyalásnak a hitelező részéről való elmulasztása a lejegyzésbe és a jelzálogos terheknek egyetemleges átvitelébe,

a lejegyzett ingatlanról törlésébe való beleegyezésnek fog tekintetni. E sanctiónak második változata nyilván ellenkezik a telekkönyvi a telekkönyvi rendtartás 56. §-ával és az eddigi helyes bírói gyakorlattal, mely a hitelező mulasztásának ily hatályt nem tulajdonít. De az iratmintának ezen hibáját még rendszerint tetézik a telekkönyvi hatóságok azzal, hogy a sanctiók egyikét sem huzzák át. A hitelező meg nem jelenése esetén a bíróságok a zálogjog törlését rendelik el; ami ellen a hitelező jogorvoslással kénytelen élni.

Egyik fővárosi pénzügyintézet beadványt intézett az igazságügyi kormányhoz a mintának a forgalomból való kivonása iránt. Ennek megtörténte a bíróságokat fölösleges munkától mentené fel.

*

Vitás elvi kérdés. A m. kir. Curia III. (váltó-, kereskedelmi- és csődügyekre alakított) jogegységi tanácsa a f. évi június 20. napjára kitűzött ülésében a következő vitás elvi kérdést fogja eldönteni: Az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 198. §-a értelmében köteles-e a részvénytársaság igazgatósága a felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleggel együtt a részvénytársaság igazgatóságának a közgyűlés elé terjesztendő jelentését is a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg közzétenni, avagy az igazgatóság említett jelentésének közzététele nem kötelező, hanem csupán a társaság igazgatósága által aláírt s a felügyelő-bizottság által megvizsgált és aláírásával szintén ellátott társulati mérlegre vonatkozó jelentést kell közzétenni?

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzökké kinevezettek: *dr. Klszák Imre* galántai kir. közjegyzői helyettes Galántára, *dr. Seemayer Károly* verseczi gyakorló ügyvéd Verseczre, *dr. Földes Béla* élesdi gyakorló ügyvéd Apatinba és *dr. Szentiványi Géza* budapesti gyakorló ügyvéd Nezsiderre.

Nemes Antal topánfalvai kir. közjegyző elhalálozott.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre . . . 6 „	Felelős szerkesztő: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- ==== hivatal ==== Budapest, VI, Andrassy-út 1.
--	---	--

Tartalom. A háború hatása az anyagi magánjogra és a polgári peres és perenkivüli eljárásra. — Közlemények.

A háború hatása az anyagi magánjogra és a polgári peres és perenkivüli eljárásra.

A háború kitörését gyors közvetlenséggel nyomon követték a kormány magánjogi óvintézkedései is, melyekkel a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről hozott 1912: LXIII. t.-cz. 16. §-ban nyert felhatalmazás alapján gondoskodás történt, nehogy a kötetmi és eljárási jogszabályoknak a rendkívüli helyzetet figyelembe nem vevő alkalmazása beláthatatlan anyagi romlást vonjon maga után. Moratorium-rendeletekkel általános halasztás adatott a lejárt kötelezettségek teljesítésére és juristitium-rendeletekkel korlátok szabattak a peres és perenkivüli eljárásnak. Az egész jogszolgáltatásunkra ma irányadó ezen rendeleteket, melyeket főleg vidéki olvasóink csupán a napilapokból kivonatossan ismerhetnek, alább szószerinti szövegükben közöljük, egyúttal pedig a következőkben rövid ismertetését adjuk a főbb szabályoknak és igyekezünk hozzájárulni egyes, különösen a közjegyzői gyakorlattal vonatkozásban álló kérdések megvilágításához.

1. Moratorium.

Alapul szolgál a m. kir. ministeriumok jelenleg hatályban lévő második, 1914. évi augusztus hó 12-én kelt 6045/1914. M. E. számú rendelete „magánjogi kötelezettségek teljesítésére halasztás engedélye (moratorium) tárgyában.“